

*Бакуліч О.О., професор кафедри менеджменту, кандидат технічних наук, професор,
Національний транспортний університет, Київ, Україна, <http://www.ntu.edu.ua>
Вдовиченко О.М., директор, КЗ "Хащуватський ліцей" Гайворонської міської ради
Кіровоградської області, <https://sites.google.com/site/sajthasuvatskoieskoli>*

ВПЛИВ ПРОЕКТУ TRANS LEARN НА ВПРОВАДЖЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ГРОМАДАХ УКРАЇНИ

Цілі сталого розвитку (ЦСР), затверджені ООН у 2015 році, стали глобальним дороговказом для побудови більш справедливого, безпечного та екологічного світу до 2030 року. Для України, яка активно інтегрується у європейське співтовариство, реалізація ЦСР на рівні місцевих громад має стратегічне значення. Саме громади — основа змін, де кожна ініціатива має реальний вплив на якість життя людей. Слід зазначити, що хоча ЦСР мають глобальний характер, їх досягнення можливе лише за умов активної участі місцевих органів влади, громадських організацій, бізнесу та громадян. Впровадження ЦСР у громадах дозволяє: залучити ресурси міжнародної технічної допомоги; підвищити рівень прозорості та підзвітності місцевої влади; створити ефективні стратегії соціально-економічного розвитку; підвищити екологічну свідомість населення. Саме тому одним із важливих завдань міжнародного проекту Transformational Learning Network for Resilience Enabling Ukrainian higher education to ensure a sustainable and robust reconstruction of (post-war) Ukraine (TransLearN) та, зокрема робочої групи WG 2. Working group for sustainable Community Ukraine development (далі – WG 2) став обмін досвідом, та налагодження комунікації між українськими ЗВО партнерами, науковцями, студентами, асоційованими партнерами, організаціями природоохоронного спрямування, експертами та об'єднаними територіальними громадами. Метою спільної комунікації є виявлення проблем, що виникли в громадах в умовах воєнного стану в Україні із залученням науковців та експертів з організацій, що є асоційованими партнерами та інших організацій природоохоронного спрямування до консультативної допомоги об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) з впровадження ЦСР у їх стратегії. З цією метою, в рамках проекту TransLearN, була сформована робоча група із науковців, експертів, дослідників і практиків з університетів-партнерів України та ЄС, які мають досвід розвитку громади або певних його аспектів із залученням представників ОТГ. Група налічує 74 учасника з яких 7 університетів – членів консорціуму, 5 університетів, зацікавлених у співпраці, 4 асоційованих партнери членів консорціуму, 5 екологічно орієнтованих підприємств та 12 об'єднаних територіальних громад. Тобто, це потужний склад академічних та неакадемічних експертів було зібрано в команду для дослідження стратегічних адаптивних управлінських підходів до реконструкції в Україні, зокрема в ОТГ, та визначення сталих шляхів для секторів у часи кризи. Щодо якісного складу групи, то окрім 7 університетів – членів консорціуму, до неї увійшли 12 об'єднаних територіальних громад майже з усіх регіонів України.

Консультативна робота WG 2 здійснювалася у декілька етапів: вивчення досвіду реалізації ЦСР у громадах України; вивчення стану щодо реалізації ЦСР у громадах проекту TransLearN; визначення проблемних напрямків щодо реалізації ЦСР у громадах та надання консультативної допомоги з метою їх вирішення. З метою вивчення стану щодо реалізації ЦСР у громадах проекту TransLearN та визначення проблемних напрямків щодо реалізації ЦСР протягом роботи в проєкті відбувалися консультативні та координаційні зустрічі науковців з керівництвом громад, опитування спільноти громад, конференції з обговоренням проблемних питань. Слід зазначити, що на початку проєкту ряд громад взагалі не мали Стратегії сталого розвитку громади, а в існуючих стратегіях не було відображено ЦСР. Так, Феодосіївська сільська територіальна громада (Київська область) не мала стратегії розвитку. Але під час зустрічей з керівництвом громади було визначено потребу в системному плануванні майбутнього громади та необхідність розробки Стратегії сталого розвитку Феодосіївської громади. Отже, задачею робочої групи WG2 стала активна допомога в розробці Стратегії розвитку Феодосіївської громади до 2027 року. В зв'язку з цим у березні 2024 року було проведено стратегічну сесію за участю представників бізнесу, науковців та громадськості, з метою їх залучення до процесу стратегічного планування. Однак, у процесі стратегічного управління громада стикається з низкою проблемних аспектів, серед яких недостатнє залучення мешканців громади до стратегічного планування. Також, в громаді є виклики у сфері управління відходами: за даними Регіонального плану управління відходами Київської області, Феодосіївська громада має площу 4912,32 га та населення 14 280 осіб. Це вимагає ефективного планування та реалізації заходів з управління побутовими відходами, що є складним завданням без належної інфраструктури та ресурсів. Серед проблемних питань в громаді можна зазначити потребу у зміцненні інституційної спроможності: для ефективного стратегічного управління необхідно забезпечити належну підготовку кадрів, впровадження сучасних методів управління та налагодження ефективної комунікації між різними структурами громади. Завдяки активній консультативній підтримці в рамках проєкту TransLearN на сьогодні розроблена та впроваджена Стратегія сталого розвитку громади.

Активна консультативна підтримка велася і для Зазимської сільської територіальної громади (Київська область) в результаті якої, під час роботи в проєкті TransLearN, сформована і затверджена у 2024 році Стратегія розвитку громади до 2027 року, що включає три основні стратегічні цілі: економічне зростання громади, спрямоване на підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки та інвестиційної привабливості; соціальний захист громади, що передбачає покращення якості життя населення та зміцнення соціальної інфраструктури; екологічна безпека громади, включає заходи з охорони довкілля, впровадження альтернативних джерел енергії та екологічного моніторингу. Однак, громада стикається з низкою проблем, які впливають на сталий розвиток, а саме : екологічні виклики, пов'язані з активною діяльністю течії річки Десна, що призводить до ерозії берегів і потребує берегоукріплення. Також, існує потреба у впорядкуванні системи управління відходами та впровадженні сортування сміття. Отже, для подолання проблем, спрямованих на покращення

екологічної ситуації, розвиток інфраструктури та підтримку місцевого бізнесу, Зазимська громада активно долучилася до проекту TransLerN через проектну пропозицію «Відновлення річки Десна».

Кагарлицька міська територіальна громада активно працює над впровадженням ЦСР через розробку Стратегії розвитку на період до 2027 року. У вересні 2023 року було створено робочу групу, яка займається аналізом соціально-економічного стану громади і до якої долучилися науковці НТУ, за участі яких проведено SWOT-аналіз та сформовано стратегічне бачення розвитку громади. У Дмитрівській сільській територіальній громаді (Київська область) вже активно впроваджується Стратегія сталого розвитку на 2019–2027 роки, що розроблена за участі громади та експертів проекту DOBRE. Стратегія розвитку Дмитрівської громади включає три стратегічні цілі: економічний розвиток, соціальний захист та екологічна безпека 14 оперативних цілей та 53 завдання, що охоплюють різні аспекти сталого розвитку, включаючи освіту, охорону здоров'я та інфраструктуру. В рамках проекту TransLerN проведені громадські обговорення з використанням методики CivicLab для забезпечення участі громадськості у плануванні. Громада приділяє значну увагу збереженню навколишнього середовища та екологічній безпеці. Стратегічною ціллю щодо екологічної безпеки є управління відходами: створення ефективної системи збору, сортування та утилізації твердих побутових відходів; збереження природних ресурсів, а саме розвиток природоохоронних територій, рекреаційних зон та екологічна освіта населення. Саме тому в рамках проекту TransLerN та за участі адміністрації Дмитрівської селищної ради було організовано просвітницьку кампанію з поводження з побутовими відходами, в тому числі в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах. До просвітницької компанії активно долучилися керівництво і представники інших громад проекту, що спонукало об'єднати ці зусилля у Просвітницьку мережу управління та поводження з відходами. Аналіз впровадження ЦСР у громадах проекту TransLerN представлено у тепловій карті (рис.1).

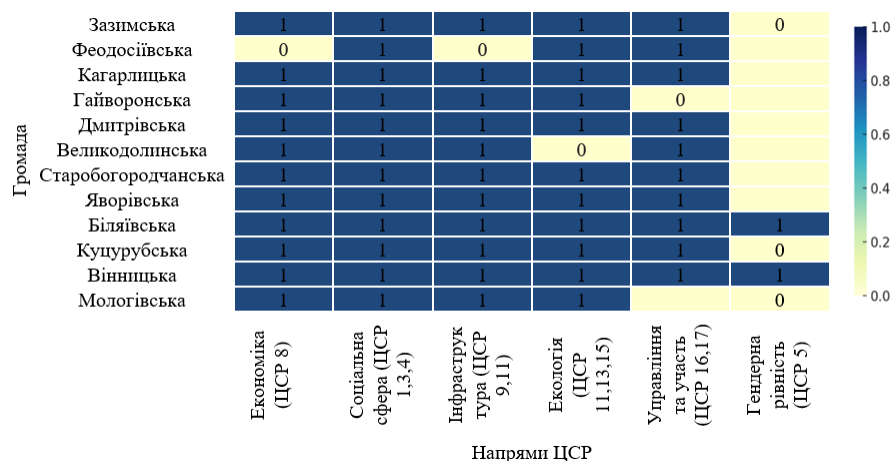

Рис.1. Теплова карта: Впровадження ЦСР у Стратегіях сталого розвитку громад учасниць проекту TransLerN

Загалом вивчивши ситуацію з напрямками стратегічного розвитку 12 громад учасниць WG 2 та загальний стан щодо впровадження ЦСР на рівні територіальних громад в Україні, можна зробити висновок що громади інтегрують ЦСР у свої стратегії розвитку, програми соціально-економічного розвитку, бюджети та місцеві політики. В деяких громадах ситуація з впровадженням ЦСР більш активно позиціонувалася стратегією розвитку громади, в деяких лише формувалися орієнтири щодо цього аспекту, але робота в проекті TransLerN та, зокрема робочої групи WG 2 дозволила здобути досвід у цьому напрямку та налагодити комунікацію щодо консультативної підтримки науковців та практиків.